

Maatregelen tegen criminele inmenging in de amateursport

CCV centrum voor
criminaliteitspreventie e
veiligheid

mulier
instituut

Inleiding

Amateursportverenigingen in Nederland kunnen kwetsbaar zijn voor criminele inmenging. De rode dradenanalyse van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (het CCV) en het Mulier Instituut liet al eerder zien dat criminele inmenging zich in het hele land voordoet. Het kan niet worden afgedaan als een verschijnsel dat niet relevant is voor sportclubs buiten de grote steden of hotspots voor ondermijnende criminaliteit, zoals Zuid-Nederland. Naast amateurvoetbal, worden ook bij andere takken van sport signalen van criminele inmenging gerapporteerd.

Sportverenigingen zijn kwetsbaarder voor criminele inmenging als ze:

- in een buurt liggen met relatief veel drugs- en wapendelicten;
- sterk competitief (in plaats van recreatief) ingesteld zijn;
- veel wisselingen in het bestuur hebben;
- over een eigen kantine of sportaccommodatie beschikken;
- een businessclub(klimaat) hebben.

Signalen van criminele inmenging

Er zijn verschillende uitingsvormen van criminele inmenging in de amateursport. De meest voorkomende signalen die op criminele inmenging kunnen duiden zijn:

- verdachte personen met (vermoedelijk) criminele connecties die op de vereniging rondhangen, maar geen lid zijn;
- bedreigingen richting het bestuur, vrijwilligers of leden;
- een sponsor of donateur die anoniem wil blijven (en wellicht afhaakt als dat niet kan);
- een sponsor of donateur die enkel cash wil betalen (en wellicht afhaakt als dat niet kan);
- roddels dat een sponsor of donateur geld verdient met criminele activiteiten.

Maatregelen nemen

In de eerder genoemde rode dradenanalyse zijn 51 verschillende maatregelen genoemd die sportverenigingen, maar ook partijen buiten de sportvereniging, nemen om het ontstaan en het (blijven) bestaan van criminele inmenging tegen te gaan. Op de volgende pagina's lees je ter inspiratie welke maatregelen er per partij genomen worden. De maatregelen zijn ingedeeld in drie categorieën:

- Voorkomen
- Beperken
- Beëindigen

Partijen

Klik hieronder om per partij de maatregelen tegen criminele inmenging in de amateursport te bekijken:

Sportvereniging

Gemeente

Openbaar Ministerie

Wijkagent (politie)/stadsmarinier (gemeente)

Belastingdienst

FIOD

Sportbond

NOC*NSF

Centrum Veilige Sport Nederland

Maatregelen sportvereniging

Voorkomen

Interventie Thema op Algemene Leden Vergadering bespreken

Om meer omstanders op de sportvereniging alert te maken op signalen van criminele inmenging

Zodat er meer sociale controle op de vereniging komt om criminele inmenging te voorkomen

Interventie Onderdeel maken van beleidsplan

Om te zorgen voor een structurele borging van het thema in de strategische visie van de vereniging

Zodat er op de langere termijn blijvende aandacht bestaat voor het onderwerp binnen de sportvereniging

Interventie Als bestuur gesprekken voeren met de externe accountant en kascommissie

Om meer ogen zicht te laten hebben op de financiële jaarstukken en de herkomst van de financiële middelen

Zodat er meer transparantie ontstaat in de financiële verantwoording

Interventie Een Verklaring Omtrent het Gedrag voor Rechtspersonen bij sponsors en donateurs opvragen

Om een extra antecedentencontrole uit te voeren op de achtergrond van sponsors en donateurs

Zodat er een grotere kans bestaat dat de sponsors en donateurs betrouwbaar zijn

Interventie Als bestuur met meer dan één persoon het gesprek met mogelijke sponsors of donateurs aangaan

Om extra controle te houden op (financiële) afhankelijkheidsrelaties van de vereniging met sponsors en donateurs

Zodat de penningmeester van een sportvereniging niet omgekocht kan worden om te participeren in frauduleuze activiteiten

Interventie Gesprekken met de politie, het openbaar ministerie en/of de Belastingdienst voeren

Om meer kennis te vergaren over signalen van criminele inmenging, korte lijntjes te houden met opsporingsinstanties en de weerbaarheid van de club te verstevigen

Zodat de vereniging risicopersonen buiten de club kan houden

Interventie Cursussen over criminele inmenging volgen (bijvoorbeeld e-learning van NOC*NSF over financiële integriteit)

Om meer kennis te vergaren over signalen van criminele inmenging, korte lijntjes te houden met opsporingsinstanties en de weerbaarheid van de club te verstevigen

Zodat de vereniging risicopersonen buiten de club kan houden

Interventie Kennisuitwisseling met andere sportverenigingen

Om peer-learning in gang te zetten

Zodat bestuursleden met gelijkgestemden maatregelen bespreken die uitermate geschikt zijn voor de context van de sportvereniging

Interventie Sponsor- en donatieovereenkomsten bij hoge bedragen vereniging breed bespreken (bij de ALV)

Om controle vanuit de leden uit te voeren op een nieuwe sponsor- en donatieovereenkomsten bij hoge bedragen

Zodat leden controle houden op afhankelijkheidsrelaties van de club met derden en kritische vragen kunnen stellen over nieuwe overeenkomsten die gesloten worden

Interventie Betalingen van sponsors en donateurs alleen giraal via de bank laten lopen

Om meer ogen zicht te laten hebben op de geldstromen en de herkomst van de financiële middelen

Zodat witwasmogelijkheden en verdachte betalingen voorkomen worden en transparantie in de financiële stromen van de vereniging gerealiseerd wordt

Maatregelen sportvereniging

Voorkomen

Interventie Alle verplichtingen in een overeenkomst (sponsor- of donatieovereenkomst) opnemen

Om dialoog op gang te brengen over hoe de vereniging en sponsor/donateur tot elkaar verhouden

Zodat een sponsor of donateur geen invloed in het beleid van de vereniging krijgt

Interventie Periodieke controle van betalingen binnen de club (kascommissie)

Om meer ogen zicht te laten hebben op de geldstromen en de herkomst van de financiële middelen

Zodat witwasmogelijkheden en verdachte betalingen voorkomen worden en transparantie in de financiële stromen van de vereniging gerealiseerd wordt

Interventie De lonen en premies alleen wit en giraal uitbetalen, en deze betalingen factureren

Om meer ogen zicht te laten hebben op de geldstromen en de herkomst van de financiële middelen

Zodat witwasmogelijkheden en verdachte betalingen voorkomen worden en transparantie in de financiële stromen van de vereniging gerealiseerd wordt

Interventie Voldoende gekwalificeerde bestuursleden (voorzitter, penningmeester, secretaris) en functiescheiding

Om genoeg draagkracht te hebben in het bestuur om belangrijke beleidsprocessen in een sportvereniging op te pakken

Zodat er professioneel gehandeld wordt door een verenigingsbestuur zodra een (verdachte) situatie daarom vraagt

Interventie Factureer alle betalingen van sponsors en donateurs en sla deze op in een overzicht (ook betalingen in natura)

Om zo meer ogen zicht te laten hebben op de geldstromen en de herkomst van de financiële middelen

Zodat witwasmogelijkheden en verdachte betalingen voorkomen worden en transparantie in de financiële stromen van de vereniging gerealiseerd wordt

Interventie Bij aanstelling bestuursleden (voorzitter, penningmeester, secretaris) VOG opvragen

Om een extra antecedenentencontrole uit te voeren op de achtergrond van nieuwe bestuursleden

Zodat er geen risicopersonen op invloedrijke bestuursposities in sportverenigingen komen

Interventie Statutair verankeren dat een sponsor of donateur geen invloed in het beleid mag hebben

Om leden de mogelijkheid te geven het bestuur ter verantwoording te roepen bij eventueel handelen in strijd met de statuten

Zodat er duidelijkheid bestaat over hoe de vereniging en sponsor/donateur tot elkaar verhouden en er extra controlemogelijkheden bestaan op het bestuurshandelen vanuit de Algemene Leden Vergadering of donateur, of andere vormen van criminele inmenging.

Maatregelen sportvereniging

Beperken

- Interventie** Verdachte activiteiten op de bestuursvergadering bespreken
- Om** verantwoordelijke bestuursleden op de sportvereniging alert te maken
- Zodat** verdachte activiteiten niet uitgroeien tot grote misstanden op de club

- Interventie** Een vertrouwenspersoon instellen die actief uitdraagt dat criminele inmenging (of daaruit voortvloeiende problemen) bij hem of haar gemeld kunnen worden
- Om** een veilige meldcultuur op de sportvereniging te realiseren
- Zodat** bij verdachte signalen of activiteiten in een vroeg stadium door de vereniging geïntervenieerd kan worden en erger wordt voorkomen

- Interventie** Verdachte signalen melden bij de politie, gemeente of Meld Misdaad Anoniem
- Om** samenwerking met externe partijen te realiseren en extra interventiemogelijkheden te mobiliseren als de situatie daarom vraagt
- Zodat** ongewenste criminele activiteiten op de vereniging niet verder uitgebouwd worden

Beëindigen

- Interventie** Een risicopersoon die actief is op de club royeren
- Om** de risicopersoon van verdere activiteiten op de vereniging uit te sluiten
- Zodat** ongewenste criminele activiteiten op de vereniging niet verder uitgebouwd worden

Maatregelen gemeente

Voorkomen

- Interventie** Interne bewustwordingssessies
- Om** ambtenaren eerder vormen van criminele inmenging te laten herkennen op basis van het contact dat zij met vertegenwoordigers van de sportvereniging hebben
- Zodat** de sportvereniging door de gemeente gestimuleerd of verplicht wordt maatregelen te nemen om verdere criminele inmenging te voorkomen
-
- Interventie** Bibob-toetsing bij subsidie- of vergunnings-aanvraag
- Om** Dit is een (preventief) bestuursrechtelijk instrument. Als er een ernstig gevaar dreigt dat bijvoorbeeld een vergunning wordt misbruikt, kan de bevoegde overheidsinstantie de aanvraag weigeren of de afgegeven vergunning intrekken.
- Zodat** de sportvereniging door de gemeente gestimuleerd of verplicht wordt maatregelen te nemen om verdere criminele inmenging te voorkomen

Beperken

- Interventie** Sportverenigingen waarschuwen bij signalen van criminelen die in de regio clubs willen sponsoren
- Om** tijdelijke alertheid bij sportverenigingen te vergroten
- Zodat** door ad-hoc waakzaamheid het voor criminele weldoeners moeilijker wordt om een vereniging binnen te komen

Beëindigen

- Interventie** Stopgesprek
- Om** De gemeente kan bij de aanwezigheid van een criminele sponsor of donateur in bij een sportvereniging, of als er andere criminele activiteiten op een club plaatsvinden, een gesprek aangaan met het bestuur. Men kan schriftelijke (bindende) afspraken maken met het bestuur om bijvoorbeeld afscheid te nemen van de betreffende sponsor of donateur. In eerste instantie kan de gemeente welwillende sportverenigingen hulp aanbieden.
- Zodat** de sportvereniging door de gemeente gestimuleerd of verplicht wordt maatregelen te nemen om verdere criminele inmenging te voorkomen
-
- Interventie** Huurcontract voor velden of accommodaties die in het bezit zijn van de gemeente niet verlengen
- Om** druk uit te oefenen: de gemeente kan ervoor kiezen om de huurcontracten voor de in bezit zijnde velden en gebouwen niet te verlengen. Hierdoor heeft de vereniging geen toegang meer tot de velden en de accommodaties.
- Zodat** de sportvereniging gestimuleerd of verplicht wordt maatregelen te nemen om verdere criminele inmenging te voorkomen

Maatregelen gemeente

Beëindigen

Interventie Vereniging en de velden sluiten

Om Bij vondsten van bijvoorbeeld drugs, wapens en verboden middelen en herhaaldelijke criminele activiteiten vanuit de club, kan de gemeente ervoor kiezen om de vereniging en de velden te sluiten. Dit kunnen veel gemeenten (afhankelijk van het strafbare feit) doen op basis van APV, de Gemeentewet of de Opiumwet.

Zodat het gevaar van criminele inmenging op de sportvereniging per direct beëindigd wordt

Interventie Subsidies stopzetten

Om druk uit te oefenen: gemeenten hebben verschillende subsidies voor sportverenigingen. Deze kunnen worden stopgezet wanneer sprake is van een criminele sponsor of donateur, of andere vormen van criminele inmenging.

Zodat de sportvereniging gestimuleerd of verplicht wordt maatregelen te nemen om verdere criminele inmenging te voorkomen

Interventie Gunstige contractvoorwaarden voor huur van de velden en gebouwen stopzetten

Om Drukmechanisme: de gemeente kan ervoor kiezen om tegemoetkomingen aan sportverenigingen ten aanzien van de huur stopzetten; zodat de club in groter financieel zwaar weer komt.

Zodat de sportvereniging gestimuleerd of verplicht wordt maatregelen te nemen om verdere criminele inmenging te voorkomen

Interventie Bestuurlijke verbinding verbreken met clubs waar sprake is van crimineel geld (als wethouder of burgemeester geen handje schudden met de criminele sponsor)

Om geen extra PR-aandacht te geven aan verenigingen waar criminele sponsors actief zijn

Zodat de zichtbaarheid van de criminele sponsor en donateur – en daarmee de mogelijkheid voor ‘sociaal witwassen’ verkleind wordt

Maatregelen Openbaar Ministerie

Beëindigen

Interventie Vervolgen voor witwassen

Om Criminele sponsors of donateurs kunnen bij investeringen met crimineel geld worden vervolgd voor witwassen op basis van artikel 420bis Sr. Bij bestuurlijke medeplichtigheid aan het witwassen, of wanneer het bestuur redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat het om crimineel sponsor- of donatiegeld ging, kan het bestuur ook worden vervolgd.

Zodat criminele sponsor, donateur en/of sportvereniging voor crimineel handelen gestraft wordt

Interventie Vervolgen voor valsheid in geschrifte

Om Een sportclub, maar ook de criminele sponsor of donateur geeft (opzettelijk) een foutief beeld door crimineel geld niet te registreren of onjuiste facturen op te maken. In het geval van een opzettelijk foutief beeld van de boekhouding en onjuiste facturen, plegen de bestuursleden van een club en de criminele sponsor of donateur valsheid in geschrifte. Op basis van de artikelen 225-235 Sr is dit strafbaar.

Zodat criminele sponsor, donateur en/of sportvereniging voor crimineel handelen gestraft wordt

Interventie Vervolgen voor (belasting)fraude

Om Wanneer (een deel van) het criminele sponsor- en donatiegeld zwart binnenkomt maar ook weer zwart uitgegeven wordt, wordt daar geen belasting over betaald. Doordat de sponsor of donateur, maar ook het bestuur dit willens en wetens doet is er sprake van (belasting)fraude. Dit is strafbaar op basis van de artikelen 68 en 69 AWR.

Zodat criminele sponsor, donateur en/of sportvereniging voor crimineel handelen gestraft wordt

Interventie Vervolgen voor 'bedrog'

Om Wanneer het bestuur van een club, of een sponsor of donateur crimineel geld (opzettelijk) verkeerd of niet factureert en een verkeerd beeld geeft van de boekhouding, kunnen zij vervolgd worden voor 'bedrog'. Dit is strafbaar gesteld in de artikelen 326-339 Sr.

Zodat criminele sponsor, donateur en/of sportvereniging voor crimineel handelen gestraft wordt

In samenwerking met politie en andere opsporingsdiensten:

Interventie Opsporingsonderzoek

Om Een strafrechtelijk opsporingsonderzoek starten (getuigen en verdachten horen, informatie en bewijs inbeslagname) bij voldoende signalen van crimineel geld in een amateurclub.

Zodat voldoende bewijslast voor een strafzaak tegen een crimineel verzameld wordt

Maatregelen wijkagent (politie)/stadsmarinier (gemeente)

Beperken

- Interventie** Met wijkpartners over de situatie op de sportvereniging en de buurt praten
- Om** meer informatie over de achtergronden van de signalen van (mogelijke) criminele inmenging op de club en in de buurt te verzamelen. De informatie plaatst de signalen meer in context en laat zien in hoeverre het met andere sociale praktijken in de buurt verbonden is.
- Zodat** er een volledig beeld is van de context waarbinnen de criminele inmenging op de sportvereniging plaatsvindt en inzicht is in de mate waarin partners uit de wijk dit ook is opgevallen
-
- Interventie** 'Knuffelen' van verenigingsbestuurders
- Om** aan de verenigingsbestuurders duidelijk te maken dat de gemeente/politie weet wat er speelt op de club en hen de mogelijkheid geeft om samen te werken aan het 'opschonen' van de vereniging
- Zodat** door lichte druk de vereniging in beweging gezet wordt om afstand te nemen van criminelen binnen de club

Beëindigen

Met een samenwerking in groter verband (met het Openbaar Ministerie, de Belastingdienst, het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) of andere opsporingspartijen):

- Interventie** Casuïstiek opschalen
- Om** korte lijnen met het Openbaar Ministerie, de Belastingdienst, het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) of andere opsporingspartijen te bewerkstelligen die nodig zijn om criminele invloeden op een sportvereniging tegen te gaan
- Zodat** in grote samenwerkingsverbanden (repressief) toegewerkt wordt naar een oplossing tegen criminele activiteiten op een sportvereniging die de openbare orde in gevaar brengen

Maatregelen Belastingdienst

Voorkomen

Interventie Omgekeerde bewijslast bij de afdracht van de loon- en omzetbelasting. De bewijslast omkeren houdt in dat het de sportvereniging moet bewijzen dat de juiste hoeveelheid omzet- en loonbelasting is afgedragen, in plaats van dat de Belastingdienst het tegendeel moet bewijzen.

Om het makkelijker te maken om naheffingen, navorderingen of geldboetes uit te delen als blijkt dat het subject niet heeft voldaan aan de juiste hoeveelheid omzet- en loonbelasting

Zodat een transparante werkwijze in de afdracht van de loon- en omzetbelasting genormaliseerd wordt

Interventie Een geldboete opleggen wanneer de loon- of omzetbelasting niet correct afgedragen en geregistreerd is

Om bij een extra controle op de loon- of omzetbelasting onderzoeken of er opzettelijk geen belasting is afgedragen of dat het niet afdragen van de belasting een gevolg is van nalatigheid, onkunde en onwetendheid

Zodat een transparante werkwijze in de afdracht van de loon- en omzetbelasting genormaliseerd wordt

Interventie Een vragenbrief sturen wanneer er signalen zijn dat geldstromen in de omzet- en loonbelasting niet goed worden afgedragen en geregistreerd

Om het subject op basis van de vragenbrief te laten verantwoorden hoe de geldstromen zijn geregeld

Zodat een transparante werkwijze in de afdracht van de loon- en omzetbelasting genormaliseerd wordt

Interventie Boekenonderzoek (controle boekhouding en jaarrekening)

Om De Belastingdienst heeft de bevoegdheid om bij vermoedens en signalen van crimineel geld de financiële administratie van clubs, maar ook particulieren die betrokken zijn bij geldstromen van en naar de clubs, ter controle te onderzoeken (o.a. op aangifte loon en- omzetbelasting). Zo kan de Belastingdienst de financiële gegevens inzien van betrokken stichtingen en accountants, maar ook de financiële gegevens van bestuursleden, sponsors, donateurs, medewerkers en spelers. Daarbij heeft de Belastingdienst tevens de mogelijkheid om bankrekeningen te vorderen.

Zodat meer bewijslast voor eventuele criminele geldstromen verzameld wordt

Interventie Praktijkbezoek ter controle

Om in de praktijk te controleren hoe de financiële administratie is geregeld

Zodat meer bewijslast voor eventuele criminele geldstromen verzameld wordt

Interventie Voorlichting geven over belastingregels in de sport

Om meer bewustzijn bij sportverenigingen te creëren wat de verplichtingen zijn voor sportverenigingen ten aanzien van Belastingwetgeving en wat de rol en taak van de Belastingdienst hierin is

Zodat een transparante werkwijze in de afdracht van financieel handelen genormaliseerd wordt

Maatregelen FIOD

Beëindigen

- Interventie** Strafrechtelijk opsporingsonderzoek
- Om** bewijslast te verzamelen (getuigen en verdachten horen, informatie en bewijs inbeslagname) voor het vervolgen van de criminele sponsor of het bestuur op basis van de strafbaarstellingen op het gebied van witwassen, valsheid in geschrifte, bedrog en belastingfraude
- Zodat** er voldoende bewijslast verzameld wordt voor een strafzaak tegen een criminele sponsor of het bestuur

Maatregelen sportbond

Voorkomen

- Interventie** Clubs voorlichten
- Om** sportverenigingen bekender te maken met de consequenties en de gevaren van criminele inmenging in de sportverenigingen. Daarnaast worden zij alerter op hoe zij het kunnen signaleren en wat zij tegen criminele inmenging kunnen doen.
- Zodat** de noodzaak tot (preventieve) maatregelen te nemen wordt vergroot
-
- Interventie** Jaarrekening controleren (sommige sportbonden verplichten hun leden om hun jaarrekening te controle op te sturen)
- Om** extra te controleren op ongebruikelijke geldstromen en onjuistheden in de jaarrekening
- Zodat** een transparante wijze van financieel handelen genormaliseerd wordt

Beëindigen

- Interventie** Punten in mindering brengen, vereniging naar een lagere competitie zetten, de vereniging schorsen of geldboetes opleggen
- Om** druk uit te oefenen: sportverenigingen nog een laatste kans te geven om zaken op orde te brengen als ze hun boekhouding niet op orde hebben of als zij willens en wetens frauderen
- Zodat** een transparante wijze van financieel handelen genormaliseerd wordt en bij eventueel crimineel weldoenerschap banden te verbreken

Maatregelen NOC*NSF

Voorkomen

- Interventie** Code Goed Sportbestuur introduceren/
verplichten
- Om** transparant en ethisch gedrag, volgens de
principes van goed sportbestuur, bij bestuurders
van sportverenigingen te bevorderen
- Zodat** het op een ethische, verantwoordelijke en
transparante manier besturen gemeengoed
wordt in de sport

Maatregelen Centrum Veilige Sport Nederland

Voorkomen

- Interventie** Vertrouwenspersonen opleiden
- Om** vertrouwenscontactpersonen op sportvereniging de kennis en capaciteiten te geven om een meldingsstructuur op de vereniging op te zetten en (juist) te handelen bij meldingen van criminele inmenging
- Zodat** vroegsignalering gestimuleerd wordt en (professioneel) gehandeld wordt bij mogelijke signalen van criminele inmenging op de sportvereniging

Beperken

- Interventie** Meldpunt voor criminele inmenging
- Om** een neutrale/betrouwbare plek met professionals te borgen, waar individuen een melding kunnen maken van criminele inmenging en begeleid worden bij vervolgstappen
- Zodat** signalen van criminele inmenging bij de juiste instanties (in de sportsector of de publieke sector) terechtkomen

Colofon

Tekst

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Mulier Instituut

Vormgeving

CO3 Woltera Niemeijer

Februari 2024

CCV centrum voor
criminaliteitspreventie e
veiligheid

The logo for the Mulier Instituut features a stylized orange graphic element resembling a lowercase 'm' or a loop. To the right of this graphic, the word 'mulier' is written in a bold, dark purple sans-serif font, and the word 'instituut' is written below it in a lighter purple sans-serif font.

mulier
instituut

